

Leto XXX.

Številka 6.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1914.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Fran Goršič</i> : Napake izročilnih pogodb	161
2. <i>Dr. M. Dolenc</i> : Iz novejšje ogrske kazenske zakonodaje	167
3. Iz pravosodne prakse. A. Civilno pravo.	
a) Prevzetba zemljiškoknjižnega dolga v plačilno obljubo pri pridobitvi nepremičnine ob sebi še ni asignacija. S tem, da hipotekarni upnik zahteva in dobi od novega lastnika obresti in delno plačilo dolga, še ni molče sprejel asignacije	171
b) Za določitev prednosti zastavnih pravic pri izvršbah v zmislu § 295 i. r. je merodajen le čas, ne pa način vročbe plačilne prepovedi nakazujočemu oblastvu, ker po zakonu ni treba, da se prepoved naloži temu oblastvu, zadostuje marveč vročitev . .	173
c) § 1042 obč. drž. zak. Animus obligandi, ki je predpogoj zakonske določbe § 1042 obč. drž. zak., je dejanska okolnost, ki se opira na faktično dejansko stanje, ne pa na pravno pravilo. (Sodba vrhovnega sodišča z dne 13. januarja 1914, opr. št. R VI 605/13.)	175
d) Dali je još u kreposti ministarska naredba od 6. decembra 1853 br. 261 l. d. z., koja odredjuje u čl. VI., „da će trgovačko sudište u Trstu, kao sud pomorske sudbenosti vršiti jurisdikciju nad čitavim Primorjem“ ?	179
B. Kazensko pravo.	
a) Kdaj vzame storilec tuje stvari zaradi svojega dobička (§§ 171, 460 k. z.)?	183
b) Pozvani stopi pod vojaško sodstvo, ko se mu vroči pozivnica k „takojšnji“ vojaški vaji	184
4. Književna poročila	185
5. Razne vesti	186

Napake izročilnih pogodb.

Spisal dr. Fran Goršič.

VIII.

Že dolgo časa čutijo pravniki, pri sedanjih razmerah boljše rečeno, praktiki, pa naglašajo i teoretiki nujno potrebo po ureditvi preživitka potom posebnega zakona. Dosedanje zakonodajstvo o tem pravu je uprav revno. Definira se preživitek kot tisti hasek, ki ga obljubi prevzemnik izročevalcu in izročevalčevi ženi za njiju preskrbo do smrti. V izročilni pogodbi tvori dogovor glede preživitka postransko pogodbo. Vsebina dogovora je zelo različna. Razmotrivanje vseh teh raznolikih oblik ni naloga tega sestavka, ki se ima omejiti le na posamezne pojave, zlasti na tiste, ki kazijo naše zemljiške knjige. Sedanji nazori so namreč časih uprav gorostasni, kako se ima glasiti vknjižba preživitka na izročениh zemljiščih in kako se ima ustvariti podlaga za vknjižbo.

V jedru bodi preživitek dovoljenje potrebne preskrbe »v naravi«. Vsebuje naj torej stanovanje in skupno hrano; razun tega določijo dajatve v naravi, poboljške v denarju, užitke določenih kosov zemljišč, gotove storitve itd. Vse to vkupe je preživitek, oni posebni izcimek nemškega kmečkega prava, ki, čeprav od davnine kot poseben pravni ustroj obstoječ in celo v teoriji pripoznan, vendarle v našem občnem državljskem zakoniku ni nikjer redigiran, tisti neenakopravni plod, ki ga čestilci pojmovne teorije v zadnji zadnjevaški izročilni pogodbi krstijo na celo kopo imenitnih imen: osebna služnost, stvarno breme, užitna pravica kot stvarno breme, obligatorna obveza, preživnina, nadomestek, odškodnina itd. Si-li moremo misliti lepšega, bolj enostavnega in pogodenega besedila, nego je tisto, ki pravi, da si izpogodi izročevalec »preživitek, ki obstoji iz sledečih dajatev...«? In da se potem naštejejo natančno, pravniško neprivito, kolikor mogoče z besedami kmeta, vse pravice od stanovanja tja do poboljška? Nočemo seveda trditi, da je vsak preživitek po istem kopitu, tega že zato ne, ker enotne pravne ure-

ditve ni. Marveč teoretično naj le pri tem ostane, da je n. pr. poraba stanovanja ali zemljišča lahko osebna služnost, lahko pa tudi gola obligatorična pravica. Saj je večina pravnikov baš zato edina v tem, da se preživitek razlikuje od dosmrtnega prihodka, ker je preživitek »ako mnogooblikovit. Nekateri pač uzirajo razliko drugod, v tem, da je preživitek — stvarno breme, dosmrtni prihodek pa ne ali vsaj redovito ne. Mislimo, da smemo v nemar pustiti vsakršno teorijo omenjenega kova, čim za kmečke izročitve pristanemo na nazor, da je »preživitek, ta starodavni pojav nemškega pravnega života« brez izjeme, po naravnem ukazu mišljen tako, da ga sme terjati upravičenec od vsakočasnega lastnika kot takega. In če se med tisoč slučajev enkrat pripeti (v kmečkih razmerah), da zahteva izročevalec po jasni intenciji zgol obligatorično pravico, lahkota bo listinopiscu, ta izvanredni pojav quaestionis voluntatis zabeležiti brez zanemarjenja dolžnosti tako, da bo avtom izključen. Toda izrekši, da gre izročevalcu zmerom in povsod za ustanovitev stvarnega bremena, za pravico, ki je po § 12. o. z. z. tudi pri nas predmet vnašanja v zemljiško knjigo, odkrije se nam ob naši zakonodaji zopet vprašanje: Kaj je stvarno breme? Zakonitih določil o pojmu in o vsebini stvarnih bremen namreč ni. Čudno je, toda resnično, da so to stvar prepustili — teoriji. Pittreich, *Die Reallasten im österreichischen Rechte* (Gerichts-Zeitung, 1886, šte. 50) je prvi, in do danes najboljše določil obliko stvarnih bremen, med katerimi navaja tudi prihodke in v rednih dobah se ponavljajoče dajatve večnega ali omejenega časa, do katerih more biti upravičena fizična oseba za določeno dobo ali za dobo življenja. Tusem spadajo tudi preživnine, in v ta oris spada preživitek kot časovno omejeno, določeni fizični osebi do smrti pristoječe pravo. Ako se potemtakem preživitku kmečkih izročevalcev kar od daleč pozna, da je stvarno breme, in ako stoji, da je to stvarno breme po zemljiškoknjžnem zakonu vknjižljivo, potem ni zapreke zoper proglasitev, da se sme in mora dovoliti »vknjižba preživitka po določenih izročilne pogodbe v zadevajočem odstavku.

Svoj vzrok pa ima in ne sme se preveč grajati, da je praksa vbrala težjo pot ločenja preživitkovih delov »osebne služnosti stanovanja«, pa »stvarnega bremena preživitka po določenih izročilne pogodbe« in zopet »zastavno pravico za poboljšek«, pa za »nadmestke« in »odškodninske prihodke«. Če bi take poboljške i. t. d.

vnknjiževali vsaj v obliki kavcijskih zastav, bi še šlo, toda grajati se mora, da vknjižujejo zastavno pravico kar za enoletne iznose. Tu nimamo opraviiti več z nejasnimi določili § 12. o. z. z., ampak z določili o zastavni pravici, ki je glede vknjižljivosti v zemljiškoknjižnem zakonu dovolj jasno urejena. Mimo tega pa zgoraj opomnjenega analiziranja ne smemo preveč zameriti. Ako pogledamo n. pr. v Bartscha, Das österr. Grundbuchsgesetz, tedaj zapazimo, da je on v svojem edinem vzorcu, ki se tiče vknjižjenja preživitka naštel vknjižbe služnosti stanovanja, preživitka in zastavne pravice za eventualen odškodninski prihodek. Več ali manj razprši dvome ob tem razsekavanju določba § 266. i. r., ki pravi, da se vknjiženi preživitki vpoštevajo po § 225. i. r. liki stvarna bremena z omejeno dobo, za ponovne dajatve obvezujoča.

Ker je stalna praksa, pri kateri bo še dolgo ostalo, da ločijo osebno služnost stanovanja in stvarno breme preživitka, dogajajo se neverjetno čestokrat napake vknjiževanja tam, kjer je izročeno posestvo, ki obsega več knjižnih vložkov. Osobito dvoje napak nahajamo. Prva hiba je ta, da vknjižijo »osebno dolžnost stanovanja« na vse vložke, tako na tisti vložek, ki ima stavbno parcelo, kakor tudi na tiste, ki stavbne parcele nimajo. Druga napaka je še hujša. »Stvarno breme preživitka« vknjižujejo simultansko in zaznamujejo vkupno zastavo vložkov kot sovlog s prvim vložkom kot glavno vlogo. Da za stvarna bremena ne veljajo določila, ki urejujejo zastavno pravico, je jasno ter izhaja že iz prej povedanega. Določila § 112. o. z. z. itd. so stvarnim bremenom tuja.

IX.

Kaj bode s posestvom po smrti, ta bojazen je globoka zlasti pri tistih posestnikih, ki so, kar imajo, pridobili in povečali z žulji svojih rok. Umevno je torej, da tak človek ne izroči rad sadu svojega dela v mlajše roke, ampak le prisiljen po nujnih okolščinah. Zopet pa je gotovo, da bi rad poznal in v sigurni obliki videl že naprej določeno obliko pravnega nasledstva. Dva momenta tekmujeta torej pri takih ljudeh, eden, da mora do smrti ostati vse neizpremenjeno, kakor je, drugi, da naj se zapuščinska razprava v nekdanji bodoči zapuščini anticipira takoj, med živimi, dokončno, neizpremenljivo, pa veljavno stoprav na dan smrti. Oporoka jim tu ne zadošča, hoče se imeti fait accompli, pogodbo med živimi, veljavno le za slučaj smrti, toda v

zemljiškooknjižnem pogledu kar provedno in provedeno. Hoteč se tem željam prilagoditi, so pravniki iztaknili dve poti. Prvi način, nianj zadovoljiv, ker se zemljiškooknjižno ne da povoljno takoj poočistiti, je darilna pogodba za slučaj smrti, primer, ki k našim razmotrivanjem ne spada. Druga, pri nas najbolj priljubljena oblika, je izročilna pogodba s pridržanim dosmrtnim gospodarstvom. Nekako tako, kakor pozna stara teorija nemškega prava vrhovno lastnino (Obereigentum), pa užitno lastnino (Nutzungs-eigentum), bila bi naj pri tej izročitvi zasigurana izročevalcu dosmrtna užitna lastnina, dočim bi naj prevzemnik dobil golo lastnino (nuda proprietas), toda z zagotovilom, da postane last prava in polna na dan izročevalčeve smrti. Izročevalec izroči zemljišče, dovoljujoč vknjižbo lastninske pravice na korist prevzemnika takoj, toda lastninsko pravico mu vtesni in skrči na golo ime, pridržavši si do smrti »gospodarstvo«, t. j. pravo, do smrti posedovati in hasnovati, skratka: izvajati dejansko vlado. Z marsikaterega, osobito pa z narodno-gospodarskega motrišča, je taka izročitev krivična, ker je prevzemnik, ponavadi soprog in oče, vkljub naklonjeni lastnini težak do izročevalčeve smrti, trpin, ki, naveličan domačih sporov, često ostavi obitelj in posestvo, da si z delom drugod poišče živeža. Le poredki so slučaji, da se njegova gola lastnina pred časom dejanski pretvori v polno vlado, n pr., ko izročevalec, od starosti onemogel, sam povabi prevzemnika, naj gospodarstvo prevzeme. Redovito traja nenaravno razmerje uprav do nestrpno pričakovanega izročevalčevega konca dni.

Dovolj bo menda, sklicati se na poprejšnja obrazloženja, da pridržek gospodarstva ni stvarno breme. Mislil bi človek, da ima praksa kreniti gladko pot služnosti. Kajti osebna služnost užitka je vknjižljiva. Toda praksa ni krenila te poti, marveč shvatila je pridržek gospodarstva kot obligatorično razmerje in pritihovala si je vknjiženje »zaznambe dosmrtnega gospodarstva na korist dosedanjega lastnika« — v lastninskem listu zemljišč. Slovom naših opazb in poizvedb je menda ni zemljiške knjige na Kranjskem, da ne bi imela obilo takih zaznamb. Zlasti sodniki starejše generacije so brez obotavljanja dovoljevali skladno z izročilnimi pogodbami in njihovo vsebino vknjižbo lastninske pravice na korist prevzemnika s sočasno zaznambo, da pristoji izročevalcu kot dosedanemu lastniku pravica, do smrti izključno gospodariti. To postopanje ni bilo pravilno. Zem-

liškoknjižni zakon dovoljuje zgolj zaznambe (§§ 20 in 73), ki ali služijo poočitenju osebnih razmer (sem ta zaznamba pač ne spada), ali so propisane po zemljiškoknjižnem zakonu, po civilnopravnem redu ali po izvršilnem redu (tu je ta zaznamba popolnoma nepoznana). Spričo teh določil iščemo torej zama opore, da bi smeli zaznambo gospodarstva za dopustno označiti. Jalov je tudi izgovor, da so v zemljiški knjigi razen zaznambe še poočitenja gotovih okoliščin, ki ne ustanove nobenih takih pravnih učinkov kakor zaznamba. Toda ta poočitenja so ukazana po posebnih zakonih in odredbah, deloma so uvedena po judikaturi. A poočitenja gospodarstva ne čitamo nikjer, in kakor že poudarjeno, govore izročilne pogodbe in vknjižbe vedno le o zaznambah. Niti zaznamba, niti poočitba ni dopustna. Ampak pridržek gospodarstva je zgolj knjižno nerelevanten obligatoričen ustroj.

Prizadevanje izročevalca, sebi in svoji ženi zajamčiti odločilen vpliv na gospodarstvo ali vsaj na najvažnejše ukrepe o posestvu, rodi časih — dobro je, da je takih pogodb le majhno število — kar neverjetne pravniške izrodke. Imeli smo n. pr. izročilno pogodbo, v kateri je izročevalec prevzemniku izročil last do zemljišča, toda posest in užitek je »po nedeljivih tretinkah« izpogodil sebi do smrti, ženi do smrti in prevzemniku. Ti trije soposestniki so bili stalne stranke okrajnega sodišča, dokler ni opeharjeni prevzemnik miru storil s tem, da je zemljišče nazaj izročil poprejšnjemu izročevalcu.

Vsakdanja praksa veli kategorično, da je krivo in krivično, uravnati razmerje med pogodnikoma z utesnitvami prevzemnikove lastninske pravice v dosedaj navedenih oblikah. Sveta dolžnost urednikov izročilnih pogodb je, vplivati na izročevalca, da se zadovolji s preživitkom, s tem zgodovinsko in družbenopravno tako živo utemeljenim pravnim ustrojem o preskrbi odstopajočih gospodarjev.

X.

Izročitve kmečkih zemljišč se odigravajo po pretežni večini v dobi, ko dosedanji gospodar ženi sina ali moža hčer ter se sam ne čuti več kos nalogam gospodarjenja. Kjer velja med kmečkimi zakoni občna skupnost blaga za redovito obliko uravnave imovinske strani in je umestnost takšne ureditve prešla že v kri in meso naroda, tam nahajamo največkrat izročilno pogodbo, slovom katere izročujeta izročevalec, oziroma izročevalka svoje posestvo žepinu in nevesti,

vsakemu po polovici. Zaročenca dogovorita v isti pogodbi takoj tudi občno skupnost blaga in določbe o dedovanju. Tako predločuje pogodba vzorno ženitno pismo, v katerem je zabeleženo vse, kar se tiče posestva in novih razmer. Beležniška oblika pogodbe je tukaj nujna. A tudi preko teh meja opazamo, da izročilne pogodbe ponavadi sestavljajo notarji, prav je tako, in zato se je ta razprava v prvi vrsti obračala na njihov naslov.

Toda izročilne pogodbe kot take, izvzemši pogodbe med zakonci in med osebami, ki imajo gotove telesne hibe (§ 1. lit. b in c zakona od 25. julija 1871 št. 76 drž. z.), v splošnosti niso podvržene nujnosti, da morajo biti sestavljene po beležnikih v posebni obliki. Marveč sestava izročilnih pisem je prosta vsakomur. Ker določuje § 1. lit d istega zakona, da so pogodbe pravnoveljavne le kot beležniški akti, če vsebujejo daritev brez dejanske izročitve, pa pridejo sestavljajoči dvomom v okom s tem, da pobotajo vso izročnino v odplatni obliki z dolгови, odpravščinami in preživitkom. Poverjeni pogodbi v nebeležniški obliki ne gre odreči veljavnosti, in proti zemljiškoknjižni provedbi novih razmer ni nobenih ovir. In tako se opaža marsikje, zlasti pa v krogih, kjer ima beležnik tekmeca v osebi odvetnika, da je dovršen del izročilnih pogodb izdelek nebeležnikov. Naj bi veljalo tako za vse druge izročitve, pri kmečkih izročitvah pa je to pravni sigurnosti v kvar.

Kmet še ni toliko izobražen, da bi pojmoval, da je mogoča izročilna pogodba brez ženitne pogodbe ali brez dedinske, celo brez obeh. V času ženitve in prevzema ve po nasvetih edino to, da je treba pismeno delati. Ne loči beležnika od odvetnika, ne ve, da sme ženitno in dedinsko pogodbo sestaviti le oni, ta pa zgol izročilno pogodbo, in zanese se na pisarno, kamor ga naključje ali povabilo zanese, da bo vse pravilno izvršeno. Če povprašujemo pri beležnikih, nam oni, dokazujoč resničnost svojih besed ob primerih zadnjih dni iz prakse, potrjujejo, da morajo stoprav pri sestavljanju pogodb stranke podučevati o pomenu in potrebnosti ženitne in dedinske pogodbe in jih za dogovor z nasveti podpirati. Jasno pa je kar takoj, da nebeležnik - tekmeček ne bo potem strank pošiljal k beležniku, ko jim je izročilno pogodbo že sestavil in jim oskrbel sodno poveritev podpisov. Ložje od takšnega samopremagovanja je, pustiti stvar pri sami izročilni pogodbi. Kmet seveda ne ve, ali kaj manjka pogodbi, marveč vero ima, da je »pismo« brez pogrška.

Pri dedovanju ab intestato in zlasti še, ako ni otrok iz zakona, se pojavijo zelo mučni prizori. Vdovljeni zakonski drug ne more proti ostalim zakonitim dedičem izkazati ne zaženila niti priženila, ne prevzemne pravice do zapuščine niti vdovščine. Čeprav se je na podlagi izročilne pogodbe na izročena zemljišča lastninska pravica vknjižila za zakonska po idealnih polovicah, pa sta z vkupnim delom pridobila še nepremičnin, ki so vknjižene samo za zapustnika; toda dogovora o občni skupnosti blaga, ne sedanji, ne prihodnji, ni itd. Iz prakse bi služili kaj lahko z uprav žalostnimi slučaji. Poslovanje zapuščinskega sodnika je pri takih obravnavah težko in zoperno, in če je še tako vnet, malokdaj popravi krivico s količkaj povoljno rešitvijo. Stranke trpijo silovito škodo, pravna sigurnost je zla, in nehote se vsiljuje misel, kaj bi bolj kazalo, ali naj se sestava ženitnih pogodb za prosto proglasi, ali naj se sestava izročilnih pogodb postroji z beležniško obliko. Ker se tako dalekosežne zaščite kmečkega stanu od zakonodajstva nikoli nimamo nadejati, naglašajmo povsod in vsekdar, da je sodelovanje beležnika pri sestavi kmečkih izročilnih pogodb zelo namenu primerno.

Iz novejšje ogrske kazenske zakonodaje.

Dr. M. Dolenc.

Tudi na Ogrskem so priprave za nov kazenski zakonik v polnem toku. Tam posluje kar najtočnejše zakonodajalni ustroj, justični minister je baš sedaj bivši vseučiliščni profesor kazenske vede E v g e n p l. B a l o g h, — in vendar se merodajni krogi ne osmelijo, kar čez drn in strn uživotvoriti nov kazenski zakonik, dasi bi jim to ne bilo bogve kako težko . . . To je vrlo značilno. Tu se kaže, kako prav so imeli tisti avstrijski kriminalisti, ki so zaklicali energični quod non zoper idejo, lancirano v resnem strokovnem listu, češ, »izborna uspeli« načrt kazenskega zakonika avstrijskega naj se pokliče v življenje s proslulim »§ 14«. Na Ogrskem so nekako tistega nazora, kakor H u g o n H o e g l l, ki se je izrekel, da naj se naš kazenski zakonik preosnuje stopoma. Po tej poti so si Ogri zadnja leta preure-

dili svoj zakonik in sklenili posamezne zakone, tako o čistosti volitev v javne zборе, glede razžalitev vladarja, pa tudi glede spremembe pravnih in pravnih določil za mladoletne kršitelje zakona in nazadnje o občenevarnih delomržnežih. Naj registriramo zadnje navedene tri velevažne zakone: kazenskopravna novela za mladostne kršitelje zakona je najstarejši med temi zakoni; je iz leta 1908 in nosi številko zak. člen XXXVI/1908. Pravdno postopanje za mladostnike se je preosnovalo z zakonom člen VII. iz leta 1913. Zakonske določbe glede občenevarnih delomržnežev pa imajo znak zak. člen XXIII/1913. Menda ne bo odveč — že radi primerjave z našimi zakonskimi načrti —, ako pokažemo na kratko glavne poteze teh treh zakonov sosedne države.

Kazenska novela glede mladostnih kršiteljev zakona razločuje: Storilce, ki so ob storitvi še otroci, t. j. ki še niso prekoračili 12. leta svoje dobe. Le-teh ne zadene nobena kazen, pač pa jih sme sodnik izročiti staršem ali šolski oblasti v strahovanje. Če treba, more jih sodnik naznaniti varstveni oblasti in priporočiti, kaj je ukreniti, da se otmejo moralične propalosti. Nadaljni mladoletniki pa so storilci, ki so 12. leto že prekoračili, pa 18. še niso izpolnili. Pri teh pa je zopet razločevati med tistimi storilci, ki so imeli ob storitvi dejanja za kaznivost potrebno razumevanje in pa moralično zavest, in med tistimi, ki tega razumevanja in te zavesti še niso imeli. Pri zadnje navedenih slučajih postopa naj sodnik kakor pri storilcih, starih do 12. let. Pri prvonavedenih pa ima na razpolago kazenska sredstva: ukor, poskusni ukin kazni, prisilno vzgojo, strogi zapor. Sodnik voli med temi sredstvi često po prostem preudarku. Kar spozna za umestno, tisto odredi, ne da bi delal razločka med hudodelstvi in pregreški.

Judikatura glede mladoletnikov pa je urejena po zakonu čl. VII/1913 v najsplošnejših potezah tako-le: Mladostniški sodnik je posamni sodnik. Imenuje ga justični minister sam. Sedež ima redno pri deželnih sodiščih, le v večjih mestih, kjer jih je treba več, tudi pri okrajnih sodiščih. Njegova podsodnost je trojna: Prvič sodi o vseh kazenskih dejanjih storilcev, ki še niso izpolnili 15. leta splošno in pa o onih dejanjih storilcev med 15. in 18. letom, ki niso storjena niti s tiskom, niti ni stavljena nanje smrtna kazen ali do-smrtna ječa. Drugič sodijo o vseh kaznivih dejanjih staršev, varuhov in sploh vseh oseb, ki imajo nadzorovalno dolžnost nad mlado-

letniki, storjenih z zanemarjenjem ali po zlorabi teh dolžnosti, pa tudi glede dejanj le-teh oseb učinjenih zoper mladostnike. Slednjič posluje mladostniški sodnik tudi v slučaju, ako stori kaznivo dejanje še ne dvanajstletni in treba uporabiti kako gori opisano sredstvo, da se storilca pripelje nazaj na pravo pot.

Načelno naj sodnik ne dela nikakega razločka med zanemareno in zakon kršečo mladino. Njegovo poslovanje naj meri na vzgojo, ne na kazen; celo hudi zapor, najstrožje kaznovalno sredstvo, imej vedno vzgojevalni namen. Mladostniški sodnik sme uvesti postopanje celo zoper tiste mladostnike, ki se še niso okrivili nikakega kaznivega dejanja, katerim pa preti očitvidno moralična propalost. Pravnomočnost rabsodbe ni zadržek, da sodnik tudi še po prestani prvoizrečeni kazni izreče novo, ako uvidi, da prva za poboljšanje storilca ne zadošča.

Uvodne preiskave ni. Mladostniški sodnik je obenem preiskovalni in sodeči sodnik. Preiskovalnega zapora ni: le začasni pripor se sme v najnujnejših slučajih ukreniti, toda nikjer dalje nego za 15 dni. Storilca vabi obenem z očetom ali varuhom, ki mora prisostvovati tudi pri kazenski razpravi. Sodnik pa sme tudi kazensko razpravo sploh opustiti, celo vsako kazen more opustiti, kadar smatra za potrebno le kako izmed varnostnih odredob. Legalitetni princip pri mladostnikih ne velja več!

Priziv zoper rabsodbo posamnega sodnika gre na mladostniški sodni dvor, odločba tega pa se sme izpodbijati z ničnostno pritožbo na višje deželno sodišče.

Kjer gre za dejanja mladostnikov, skupno z odraslimi storilci izvršena, odloča navadni sodni dvor, ki pa posluje glede mladostnega storilca po določilih, veljavnih za postopanje posamnega sodnika mladostnikov. O dejanjih mladostnikov, storjenih s tiskom, sodi porota, o tistih dejanjih, ki se kaznujejo s smrtjo ali dosmrtno ječo — mladostniški sodni dvor, ki je obenem prizivni sodni dvor zoper odločbe posamnega sodnika.

Zakon za postopanje zoper občenevarne delomržneže (čl. XXIII. iz 1913) razločuje: a) Take storilce, ki so brez sredstev, pa so za delo sposobni, ki se jih zasači ob brezposelnem potepanju prvič. Ti naj se kaznujejo, tudi če niso nič drugega kaznivega učinili, po upravnih oblastih z zaporom od 8 dni do 2 mesecev. b) Ako se jih zasači pri potepanju dvakrat in od zadnje kazni

še nista potekli dve leti, se znači vnovično potepanje že za pregrešek. V tem slučaju pridejo pred sodišče, ki jih kaznuje z zaporom (ječo) od 8 dni do 3 mesecev. c) Ako pa izve sodišče o potepuhu šele, kadar ga je brezposelnost privedla že do meja zločinstva, bodisi da storilec izroča sebe ali svojo rodbino moralični propalosti; bodisi da leti nanj sum, da se preživlja s kaznivimi dejanji, bodisi, da se znači splošnemu redu nevarnim, onda se ukori s kaznijo od 15 dni do 6 mesecev. Pri vseh teh deliktih torej ne gre za nikake določne kazenske učine, zadoščajo že naznačeni znaki za kaznivost, znaki, da gre za t. zv. »problematično eksintenco«. S temi zakonovimi določili, ki dajejo sodniškemu prostemu prepričanju naravnost velikansko prostost, se hoče zadeti osobito dvoje vrst delomrznežev, ki jih zakon še posebej omenja: Tiste, po javnih lokalih se vrteče ljudi, ki žive od prepovedanih iger i. sl., in pa tiste, ki izkoriščajo obrtoma lahkomišelnost, neizkušcnost ali slaboumnost preprostih ljudi.

Tam, kjer posluje sodišče (b, c), se delomrzneži ne kaznujejo samo s kaznijo, ampak doda se jim tudi še prisilna delavnica. Celó primarno, namesto kazni, sme se izreči, da se storilec da v prisilno delavnico. V teh slučajih imamo zgolj zavarstveno sredstvo — za kazen. Le pri mladostnih delomrznežih v starosti do 18. leta pridejo gori navedeni predpisi do uporabe. — Zakon daje tudi navodila za postopanje glede oddaje in pridržbe v prisilni delavnici. Naj se tu le še poudari, da se izreka pridržba v prisilno delavnico na nedoločen čas, ki se končava s pogojnim izpustom. Ako se izpuščeni obnese leto dni po izpustu, postane izpust popoln, definitivn. Do končne popolne izpustitve pa stoji dotičnik pod policijskim nadzorstvom.

Vsi trije zakoni slone, kakor se utegne razvideti že iz teh skromnih navedeb nekaterih potez, na — novih podlagah, ki se kar nič več ne zlagajo z ukoreninjenimi kazenskimi načeli. Vsekakor so znak časa, kažoč, da dandanes ne gre več povsem z dosledno izvedbo okorelih principov za vse ljudi enako. Zakoni pa so tudi pričarajne potrebe, da se sodniki poglobljajo v psihologiško znanstvo. Brez dušeslovno šolanih sodnikov se od teh zakonov pač ne more pričakovati nikake koristi za zboljšanje socialnega ustroja človeške družbe.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) **Prevzetba zemljiškoknjižnega dolga v plačilno obljubo pri pridobitvi nepremičnine ob sebi še ni asignacija.** S tem, da hipotekarni upnik zahteva in dobi od novega lastnika obresti in delno plačilo dolga, še ni molče sprejel asignacije.

Toženec Viljem A. je bil personalni in realni dolžnik denarnega zavoda B. Svoje zemljišče je prodal Ani C., ki je ob tej transakciji sprejela hipotekarni dolg 1000 K pri zavodu B. v svojo, tudi osebno plačilno obljubo. Ana C. pa je prodala zemljišče zakoncema Juliji in Rihardu F. Pri tej priliki je tožnik (odvetnik) D. jamčil zakoncema F. za svojo klijentinjo Ano C., da se vknjiži izbris hipotekarnega dolga 1000 kron. Ana C. je umrla brez premoženja. Tožnik D. je plačal terjatev s pripadki zavodu B., nakar se je hipoteka izbrisala. Zavod B. je cediral svojo terjatev tožniku D. Le-ta je tožil prvotnega personalnega dolžnika Viljema A. na plačilo 1167 K 54 v, t. j. ostanka glavnice in pa stroškov cesije in izbrisa. Glede zadnje-navedenih pripadkov je v dolžnem pismu ugotovljeno, da jih trpi dolžnik.

Obe spodnji inštanci sta tožbeni zahtevek odbili, c. kr. deželno sodišče v L. z naslednjimi razlogi:

Viljem A. ni dolžan plačati vterjani znesek. Denarni zavod B. je sprejel od personalnega dolžnika (tačas tudi hipotekarnega dolžnika) Viljema A. izvršeno asignacijo takisto in sicer molče (§ 863 o. d. z.) s tem, da po sklepu kupne pogodbe z dne 7. februarja 1910 obresti in delna odplačila ni več zahteval od Viljema A., ampak od asignatinje Ane C. in jih je od le-te tudi dobil. Viljem A. je ostal vsled tega kakor asignat po § 1406 o. d. z. le tedaj in v toliko denarnemu zavodu B. in samo temu kakor asignatorju zavezan, v kolikor so podani pogoji za regres po §§ 1397 in 1399 o. d. z., o kojih pa v tej pravdi ni razpravljati.

Vsled tožnikove revizije je vrhovni sodni dvor z odločbo z dne 17. septembra 1910 o. št. Rv VI 338/12-1, razsodbo prizivnega sodišča spremenil in tožbenemu zahtevku ugodil.

Razlogi.

Tožnik izpodbija razsodbo prizivnega sodišča iz razlogov § 503 št. 3 in 4 c. pr. r. po pravici.

Viljem A. je ugovarjal tožbi, da je svojo nepremičnino, na kateri je vknjižena terjatev zavoda B., prodal s kupno pogodbo Ani C. in da je le-ta to terjatev sprejela v svojo plačilno obljubo.

Da se je pri tem izvršila popolna asignacija v zmislu §§ 1401 in 1402 o. d. z., se od nobene strani niti ni trdilo.

V prevzetbi zemljiškoknjižnega dolga v plačilno obljubo pri pridobitvi nepremičnine pa še nikakor ne tiči asignacija. Kupec jamči, ako ni nikakega posebnega dogovora, vendar le samo v zmislu § 433 o. d. z. in je upniku še vedno prosto, zahtevati plačilo od dolžnika, ki se je prvotno pogodil ž njim; personalni dolжник pa bi se smatral prostim plačilne zaveze le tedaj, ako bi ga bil upnik izrecno odvezal dolga.

O tem pa po sodnih ugotovitvah ne more biti govora ter mora ostati upniku pravica ohranjena, da zahteva plačilo od osebnega dolžnika.

Nazor prizivnega sodišča, da je bil Viljem A. vsled prevzetbe dolga od strani Ane C. oproščen od zaveze napram denarnemu zavodu B., ne sloni na dejanskem temelju, ampak se znači le kakor fikcija, da je zavod nakaz dolga Viljema A. in Ani C. takisto in sicer molče akceptiral, ker je po sklepu kupne pogodbe obresti in delna odplačila zahteval in tudi jemal od Ane C.

Iz takega vedenja pa se gotovo ne more sklepati na razbremenitev prvotnega dolžnika, ako se uvaža, da niti ni ugotovljeno, ali je bil zavod B. obveščen o pravnem poslu med Viljemom A. in Ano C., da se izrecna privolilna izjava niti ne zatrjuje, da trditev, češ, zavod je zahteval plačila od Ane C., v posledkih pravde nima opore in da je pač samo ob sebi umevno, da zavod sprejme denar, ki se plača na dolg, ne da bi se za to zanimal, kdo je denar prinesel.

Ako pa je denarni zavod B. še danes upravičen, zahtevati plačilo od Viljema A., prešla je ta pravica vsled cesije tudi na današnjega tožnika. Vsled tega je bilo obsoditi Viljema A. po tožbenem zahtevku.

Dr. M. D.

b) Za določitev prednosti zastavnih pravic pri izvršbah v zmislu § 295 i. r. je merodajen le čas, ne pa način vročbe plačilne prepovedi nakazujočemu oblastvu, ker po zakonu ni treba, da se prepoved naloži temu oblastvu, zadostuje marveč vročitev.

Potovanje po Sredozemskem morju, določeno za poletje 1911, je bilo odpovedano. Podjetnik za potovanje pa ni vrnil vnaprej plačanih potovalnih stroškov priglašnim udeležnikom, vsled česar je bila vložena kazenska ovadba. Ta je imela to posledico, da je podjetnik založil 11. avgusta 1911 znesek 6000 kron pri deželnem kot kazenskem sodišču na D. v svrhu delnega pokritja vplačanih potovalnih stroškov.

Podjetnikov zahtevek do te zaloge je bil nato zarubljen in izdana je bila prepoved s sklepom okrajnega sodišča v N. od 21. septembra 1911 v korist izvršljivih terjatev štirih udeležnikov B do E. Razun zahtevajočim upnikom in zaveznicu je bil sklep s plačilno prepovedjo vročen le še c. kr. erarju kot dolžnikovemu dolžniku v roke založnega urada pri deželnem kot kazenskem sodišču na D., ne pa tudi le temu kot nakazujočemu oblastvu. Navzlic temu, da ni imel ukaza od nakazujoče oblasti za zaznambo izvršbe v založni knjigi, je navedeni založni urad obvestil iz lastnega nagiba kratkim potom o prejetih plačilnih prepovedih preiskovalnega sodnika, ki je potem s sklepom z dne 30. septembra 1911, napisanim na izvirnikih sodnih sklepov, ukazal založnemu uradu zaznambo v založni knjigi in obvestil z dne 2. oktobra 1911 udeležence o izvršeni rubežni.

Po ustavljenem kazenskem postopanju zoper podjetnika se je prenesel založeni znesek iz založnega urada kazenskega sodišča kot sporna gotovina v zmislu § 1425 o. d. z. v založni urad civilnega sodišča, ki je zaznamovalo navedene izvršbe tudi v svoji založni knjigi dne 1. oktobra 1911. Dne 6. oktobra 1911 pa je podjetnikov upnik A segel z izvršbo na omenjeno zalogo za svojo izvršljivo terjatev v znesku 7873 K. Zadevno izvršilno dovolilo je bilo vročeno v tem slučaju pravilno tudi nakazujočemu oblastvu.

Izvršilno sodišče je v sklepu od 30. novembra 1911 priznalo prednost zastavnim pravicam zahtevajočih upnikov B do E pred ono upnika A ter je preodkazalo zavezančev zahtevek do zaloge 6000 K upnikom B do E v pokritje njih terjatev. Z utemeljitvijo, da je pri izvršbah v zmislu § 295 i. r. dolžnikov dolžnik v bistvu itak c. kr. erar, ne pa njegov organ: nakazujoče oblastvo, in da služi

ne glede na to predpis o sodni vročitvi plačilne prepovedi nakazujočemu oblastvu zgol v dosego kolikor moč sigurne vročbe. Pomen tega predpisa pa nikakor ne sega tako daleč, da bi vročba plačilne prepovedi na drug način kakor potom sodišča povzročila neveljavnost zastavne pravice. Zato je smatrati vročbo, izvršeno kratkim potom po kazenskem založnem uradu lastnemu nakazujočemu oblastvu, to je deželnemu kot kazenskemu sodišču, in od tega odrejeno zaznambo prepovedi v založni knjigi kot pravoveljavno vročbo prepovedi nakazujočemu oblastvu, če tudi ni sodišče, katero je dovolilo izvršbo, odredilo vročbe temu oblastvu.

Rekurzno sodišče je ugodilo rekurzu zahtevajočega upnika A iz teh razlogov:

Po § 294 i. r. se zgodi rubež s tem, da sodišče, katero dovoli izvršbo prepove dolžnikovemu dolžniku, plačati zavezancu, in se mora plačilna prepoved vročiti po vročevalnem organu. Ker pa nadomešča vročba nakazujoči oblasti pri terjatvah zoper c. kr. erar po § 295 i. r. vročbo dolžnikovemu dolžniku, se mora tudi ta prepoved vročiti le po izvrševalnem organu v dosego pravoveljavne zastavne pravice. To pa se ni zgodilo z izvršilnimi dovolili upnikov B do E, in se mora zanikati obstoj zadevnih zastavnih pravic.

Tudi iz besed začasno zadržati« v prvem odstavku § 295 i. r. sledi, da je vročba plačilne prepovedi založni blagajnici le provizorična odredba. Potreba neposredne vročbe nakazujočemu oblastvu izhaja tudi iz določbe § 299 i. r. in iz nagibov k § 300 i. r. ter ima sodnik le povročbi plačilne prepovedi potom sodišča popolno sigurnost za ugotovitev prednosti zastavnih pravic.

Vrhovno sodišče je obnovilo prvosodni sklep z odločbo od 30. januarja 1912 opr. št. R I 64/12-1, ker je vročiti po § 295 i. r. plačilno prepoved kakor oblastvu, ki je poklicano, nakazati zadevno plačilo, tako tudi blagajnici, iz katere gre zavezancu plačilo, s čimur pa še ni rečeno, da se mora plačilna prepoved, ki se obrača le proti blagajnici, naložiti tudi nakazujočemu oblastvu

Okolnost torej, da prepoved ni bila izdana nakazujočemu oblastvu ne tvori nobene pomanjkljivosti. Pa tudi to, da plačilna prepoved ni bila vročena neposredno nakazujoči oblasti, nima pomena pri presoji vprašanja o veljavnosti zastavnih pravic upnikov B do E,

ker določba § 295 i. r. ne ukazuje posebnega načina za vročbo in ker je bila odpravljena ne glede na to v tem slučaju pomanjkljivost vročbe s tem, da je nakazujoče oblastvo pripoznalo vročbo plačilne prepovedi po založnem uradu kot pravilno, pustila zaznamovati v založni knjigi dne 30. septembra 1911 upnikom B do E dovoljene izvršbe ter obvestila o tem udeležence in sicer v času, ko upnik A še ni bil pridobil svoje zastavne pravice.

S tem, da je deželno sodišče kot kazensko sodišče (nakazujoče oblastvo) dalo založnemu uradu odlok, da pusti izdano prepoved veljati proti sebi, je odpadla tudi vsaka daljna potreba za stranko, zahtevati neposredno vročbo prepovedi deželnemu kot kazenskemu sodišču. Z dnem 30. septembra 1911 je bila torej izvedena izvršba ter se je moral določiti v zmislu § 300 odstavek 2 i. r. vrstni red pridobljene zastavne pravice po času, v katerem so došle plačilne prepovedi nakazujočemu oblastvu.

Janko Sernek.

c) § 1042. obč. drž. zak. Animus obligandi, ki je predpogoj zakonske določbe § 1042 obč. drž. zak., je dejanska okolnost, ki se opira na faktično dejansko stanje, ne pa na pravno pravilo. (Sodba vrhovnega sodišča z dne 13. januarja 1914, opr. št. R VI 605/13.)

Iz dejanskega stanu:

Dne 11. januarja leta 1873 rojena, torej 41 let stara, sedaj omožena M. D., nezakonska hči leta 1901 umrle delavke M. K., pravi, da je njen nezakonski oče bogati trgovec F. B. in da je ni svoj čas niti alimentiral, niti preskrbel. Tožba na ugotovitev nezakonskega očetstva in plačilo zneska po 1000 K na alimentih se opira na te-le okolnosti:

1. Tožiteljica M. D., rojena dne 11. januarja 1873, je nezakonska hči rajne M. K.

2. Nezakonski oče tožiteljice je toženec F. B.

3. Toženec F. B. ni izpolnjeval napram tožiteljici M. D. svojih očetovskih dolžnosti, ni je niti alimentiral, niti je ni preskrbel.

4. Tožiteljica M. D. je živela do smrti svoje matere M. K. (4 marca 1901) pri njej ter bila ves čas vsled bolednosti odvisna od njene podpore.

5. Tožiteljico je popolnoma vzdržavala njena nezakonska mati M. K. ves čas do njene smrti.

6. Mati tožiteljice le raditega ni povzročila svoj čas sodne ugotovitve alimentacijske dolžnosti toženčeve, ker je verjela njegovim obljubam, da bode dal njeni hčeri, tožiteljici M. D., ko ta stan izpremeni, primerno preskrbo ali doto.

7. Toženec F. B. je bil že za časa, ko bi bil moral alimentirati tožiteljico M. D., premožen mož.

8. Tožiteljica M. D. je edina dedinja po svoji nezakonski M. K.

9. Tožiteljica M. D. zahteva kot dedinja svoje matere plačilo zneska po 1000 K kot povrnitev še nezastaranih izdatkov, katere je imela njena mati ž njo od dne 12. marca 1883 do dne 4. marca 1901 namesto toženca.

Toženec je končno priznal, da se je telesno družil z materjo tožiteljice v kritičnem času; tudi je priznal, da je že za časa tožničinega rojstva živel v dobrih gmotnih razmerah.

Prvo sodišče je tožbenemu zahtevku v glavnem ugodilo in razsodilo:

A. 1. Toženca F. B. je smatrati za nezakonskega očeta tožnice M. D. in je vsled tega

2. dolžan, plačati tožnici znesek 836 K s 5% obrestmi od dneva dostavitve tožbe dalje ter pravnne stroške.

B. Višji tožbeni zahtevek se zavrača.

Razlogi.

O tem, da so iz naslova § 1042 obč. drž. zak. izvirajoče, četudi še neugotovljene terjatve dednim potom prenosne, ni dvoma, ker ne izvirajo izključno iz osebnega razmerja (§ 531 obč. drž. zak.) in je torej le vprašljivo, če in v kaki visokosti je pristojal tožničini materi tak povračilni zahtevek.

Prvi predpogoj za ta zahtevek je, da rajnka M. K. ni preživljala hčere ustrezaje kaki osebni, bodisi zakoniti, bodisi prevzeti dolžnosti, temveč mesto toženca in pričakujoča od njega povračilo.

Ta pogoj pa je podan. Po izpovedbi priče M. Kr. je dokazano, da jej je mati tožnice parkrat pravila, da je nagovarjala toženca, da naj kaj plača za izrejo tožnice. Priči J. K. je dalje že v prvih letih starosti tožnice omenila, da bi tožila toženca za preživnino, da se pa sramuje. M. K. se je torej dobro zavedala, da je toženec dolžan skrbeti za preživež in izrejo tožnice in je očitvidno tudi pričakovala povračilo za svoje izdatke, kajti po pričah J. K., I. K., T. Š. in M. Kr.

je dokazano, da je pričakovala, da izplača toženec hčeri, ko doraste, kaj za doto. Da izraza dote v tem slučaju ni dobesedno vzeti, da tu ni šlo za kako osebno pravico tožnice proti tožencu v zmislu § 1220 obč. drž. zak., temveč ravno za povračilo stroškov izreje, sledi iz okoliščine, da je M. K. še malo pred smrtjo, torej že za polnoletnosti tožnice, proti tožnici omenila, da bo od toženca izterjala po njegovi obljubi za hčer preskrbo ali doto, da je torej to smatrala za svojo pravico.

Vprašljiva je torej le še višina tega verzijskega zahtevka.

Proti tej razsodbi je vložil toženec priziv.

Prizivno sodišče je deloma prizivu ugodilo in tožbeni zahtevek na plačilo zneska po 1000 K s prip. popolnoma zavrnilo s sledečo utemeljitvijo:

Na podlagi spisov se ugotovi, da odgovarja dokazna ocena prvega sodnika izpovedbam prič, kakor so zapisane. Prizivni razlog pravnopomotne presoje pa je utemeljen.

Kadar preživlja mati svojega nezakonskega otroka očitno le namesto nezakonskega očeta, tedaj ima ona tudi v zmislu § 1042 obč. drž. zak. pravico do povračila svojih tozadevnih izdatkov.

Ko še ni bila tožnica zmožna, se sama preživljati, je bila v izreji pri svoji materi, oziroma materinem očetu in pozneje tudi materinem možu.

V prvosodni sodbi izraženi pravni nazor, da je predpogoj za zahteve, ki izvirajo iz § 1042 obč. drž. zak., da tožničina mati ni preživljala tožnice, ustreza kake osebni, bodisi zakoniti, bodisi prevzeti dolžnosti, temveč mesto toženca, pričakovati od njega povračilo, je docela pravilen.

Vprašanje je le, če so po prvem sodniku ugotovljena dejanstva zadostna in sposobna, da se, postavši jih kot dejansko podlago pravnemu reku § 1042 obč. drž. zak. iz črpa brez ostanka cela vsebina te zakonite določbe.

To vprašanje pa je zanikati.

Prvi sodnik je ugotovil v svojih razlogih, da je tožničina mati parkrat pravila M. Kr., da je nagovarjala toženca, naj kaj plača za izrejo tožnice, dalje da je J. K. že v prvih letih starosti tožnice omenila, da bi tožila toženca za preživnino, da se pa sramuje, končno, da je po pričah J. K., I. K., T. Š. in M. Kr. dokazano, da je pričakovala, da izplača toženec hčeri, ko doraste, kaj za doto.

Iz teh dejanstev izvaja prvi sodnik bistveni znak določbe § 1042 obč. drž. zak., da je tožničina mati dobro zavedala se, da je toženec dolžan, skrbeti za preživež in izrejo tožnice in da je tudi pričakovala povračilo za svoje izdatke.

Na podstavi teh dejstev je sicer sklep, da se je tožničina mati zavedala izrejevalne dožnosti toženca, res upravičen, ne da se pa iz njih izvajati, nadaljne konkluzije, da je ona trošila za preživljenje tožnice v namenu, zahtevati kdaj povračilo od toženca.

Ce ga je zgolj nagovarjala, da naj kaj plača, a je potem zalagala le ona, se more prav tako lahko domnevati, da je ona, ker nezakonski oče ni hotel ničesar plačati, le zadostila njej v § 167 obč. drž. zak. subsidiarno naloženi dolžnosti izreje.

S tem pa, da zbog sramežljivosti ni tožila, se je naravnost odpovedala resnemu izterjanju preživnine. In če je pričakovala, da izplača toženec, ko hči doraste, kaj za doto, je le nameravala, prijeti ga za preskrbnino, kadar bo potrebna, ne pa za povračilo izdatkov za izrejo.

Na ravno ta namen, ne pa na zahtevanje povračila stroškov za izrejo, kaže nadaljna okolnost, da je M. K. še malo pred smrtjo, že za polnoletnosti tožnice, omenila, da bo po njegovi obljubi izterjala za hčer preskrbo ali doto.

Iz tega sledi, da norma § 1042 obč. drž. zak. ni uporabna za predležeči slučaj in da zatorej o verzijski zahtevi tožnice kot pravne naslednice svoje matere ne more biti govora.

Vrhovno sodišče je reviziji ugodilo in sodbo prvega sodišča vzpostavilo iz sledečih razlogov:

»Prizivno sodišče izjavlja, da ne izpreminja dokazne ocene prve stopinje, pride pa s tem svojim izrekom v nasprotje, ko izreka nasprotno od prve stopinje, katera ugotavlja animus obligandi, da se ni vršilo izrejevanje tožiteljice po materi v pričakovanju na povračilo od strani toženca.

Ce je prizivno sodišče mnenja, da spada ugotovitev, v katerem namenu se je vršilo izrejevanje, pod pravno presojo, je to mnenje pomotno, ker se namen ne da po pravnih pravilih določiti, pri pravni presoji pa prihaja v poštev le uporabljanje pravnih pravil.

Namen, v katerem se dajatev izvrši, je dejanska okolnost, naj se tudi opira na dogodke notranjega življenja. Ako se ta moment dušev-

nega življenja ugotovi na podlagi pojavov, ki najdejo v zunanjem svetu svoj izraz, je s tem podana ugotovitev dejanske okolnosti, katera bazira na faktičnem stanju in ne na pravnem pravilu.

Prva stopinja je ugotovila, da mati tožnice slednje ni izrejevala v namenu, da bi izpolnjevala s tem svojo dolžnost, ampak namesto toženca in v pričakovanju povračila od njegove strani. Revizijsko sodišče mora vzeti to ugotovitev za podlago svoji sodbi, ker tudi prizivno sodišče pravi, da ima ostati ugotovitev prve stopinje nedotaknjena in prizivni razlogi sami izpremenitve dejanske ugotovitve ne zahtevajo. Ako se pa z zakonom primerja ugotovitev, da je mati tožiteljice prestirala preživnino v namenu, da dobi od toženca povračilo in je toženec nezakonske oče tožiteljice ter bil v času njenega izrejevanja premožen, je treba pritrditi naziranju prve stopinje, da so predpogoji za uporabo § 1042. obč. drž. zak. podani in ima iz tega naslova izvirajoči zahtevek tožiteljice, katera je vsled svoje kвалitete kot dedinja vstopila v pravice matere, popolno upravičenost. Okolnost, da prizivno sodišče izključuje animus obligandi na strani matere tožiteljice, ker se mu njene izjave in podatki ne dozdevajo zadostni za sklep na animus obligandi, ne tvori nobene ovire, da bi se ne moglo preiti nazaj k ugotovitvi prve stopinje ter iz iste izvajati pravne konsekvence; saj je prizivno sodišče izreklo, da pušča dokazno oceno prve stopinje intaktno in je le glede dalekosežnosti izjav matere različnega mnenja; tega pa ni smelo več presojati, kakor hitro je pristopilo k dokazni oceni prve stopinje, oziroma izreklo, da ne mara ničesar izpreminjati na njeni dokazni oceni. Revizijski razlog § 503 št. 4. civ. pr. r. in temu odgovarjajoči predlog na vpostavitev sodbe prve stopinje je torej upravičen.«

Dr. J. Pučnik.

d) Dali je još u kreposti ministarska naredba od 6. decembra 1853 br. 261 l. d. z., koja odredjuje u čl. VI., »da će trgovačko sudište u Trstu, kao sud pomorske sudbenosti vršiti jurisdikciju nad čitavim Primorjem«?

Nedavno je vrhovno sudište izreklo vrlo važnu riješidbu o mjesnoj nadležnosti trgovačkog i pomorskog sudišta u Trstu u spo-

rovima privatnoga pomorskoga prava (§ 51 točka 5 P. S. V.), koja je u potpunoj opreci sa svom dosadašnjom praksom.

Koli prizivno sudište u Trstu, toli vrhovno sudište u Beču smatrali su dosada, da je još danas na snazi spomenuta min. nar. od 6. prosinca 1853 br. 261 l. d. z., te da se sudbenost pomorskog suda u Trstu proteže na čitavo Primorje, pa su to svoje mnijenje u suštini ovako opravdavali.

Min. nar. od 6. prosinca 1853 br. 261 l. z. d., ne može se smatrati dokinutom i to s rasloga, što koli pravilnik sudske vlasti, toli zakon o sudskom ustrojstvu, kao što i odnosne naredbe, govore o nadležnosti sudova, a da ne diraju u pitanje teritorija, koji je bio dodijeljen pojednom sudu za vršenje sudbenosti.

Ni jedan od zakona, što ih označujemo skupnim imenom: »nova procedura«, ne određuje ništa glede teritorija sudova, niti govori o njihovim prostornim granicama, pa zato ni je nemoguće ni pomisliti, da su ti zakoni dokinuli one zakone, kojima je predmetom baš ono, što novi zakoni ne uređuju.

Dakle čl. VI. citirane min. naredbe određuje jasno: »da će trgovačko sudište u Trstu kao pomorski sud vršiti svoju sudbenost nad čitavim Primorjem.«

I zato ustanove čl. I. uvodnoga zakona P. S. V. zatim §§ 7, 49, točka 6, 7, 51, točka 5, 90 i 98 P. S. V., ko što ni naredba od 15. lipnja 1897 br. 9615, niti se protive, niti mijenjaju bilo u čemu ustanova min. nar. od 1853, u koliko ona ustanovljuje teritorijalne granice sudbenosti trgovačkog sudišta u Trstu. Zadnji odlomak § 51 P. S. V., koji prividno govori za protivno mnijenje, morao je doći radi dalmatinskih sudišta jer su trgovački senati sudbenih dvorova u Zadru, Spljetu, Šibeniku, Dubrovniku i Kotoru zbilja kompetentni, da sude u pitanjima pomorskoga prava baš na temelju zadnjeg odlomka § 51 P. S. V.

Premda je takva praksa bila neprestano u kreposti, ipak nije uvjeravala, nasprotiv su mnogi i vrsni pravnici bili tako duboko uvjereni o njenoj neispravnosti, te su se češće bunili protiv ustaljenog nazora i od zgode do zgode uticali vrhovnom sudištvu, ali uvijek bez uspjeha.

Konačno se ipak priznala opravdanost protivnog nazora u opreci sa svom dugogodišnjom dosadašnjom praksom.

Obzirom na veliku važnost rješidbe, donijet ćemo niže motive vrhovnog sudišta, no prije toga još navadjamo razloge prizivnog sudišta u Trstu 15. siječnja 1914 br. R 5/14-1.

I. Razlozi prizivnog sudišta.

Nema sumnje, da spor, o kome se radi, spada medju one sporove, što no se odnose na morske brodove i plovidbu po moru, pa da se prema tome radi o jednom od onih sporova, čija je materijalna podsudnost uređjena po § 51 čl. 5 P. S. V.

Prema odredbama prve st. § 51 P. S. V., spadaju pod nadležnost samostalnih trgovačkih sudišta ili trgovačko-pomorskog sudišta sporovi nabrojeni poimence u točkama 1 do 5 citiranog paragrafa, koji ne pravi nikakve razlike izmedju sudbenosti samostalnih trgovačkih sudišta i sudbenosti trgovačko-pomorskog suda, te ne ustanovljuje nikakve specijalne iznimke za sporove nabrojene u točki 5.

U onim mjestima, gdje nema ni samostalnog trgovačkog sudišta, ni trgovačkog-pomorskog suda, nego samo okružno ili zemaljsko sudište, jurisdikcija u svim sporovima, nabrojenim u citiranom paragrafu, ne izušešvi ni one sadržane u 5. točki, dodijeljena je trgovačkim senatima okružnog ili zemaljskog suda.

Kraj nabrojenih ustanova ne može se tvrditi, da nadležnost obzirom na tužbu, o kojoj se radi, nije normirana u sadašnjem pravilniku sudske vlasti, već nasuprot stoji činjenica, da niti pravilnik sudske vlasti, a ni uvodni zakon ovomu ne sadržavaju nikakve iznimke od ustanova § 51 t. 5 P. S. V., niti druge koje ustanove, iz koje bi se moglo zaključivati, da čl. VI., alineja 2, min. nar. od 6. prosinca 1853 br. 261 l. d. z., kojom je bila protegnuta jurisdikcija trgovačko-pomorskog sudi na cijelo austrijsko Primorje, ostaje u kreposti.

Stoga u smislu ustanova čl. 1. al. 2, uvodnog zakona P. S. V. te § 48. zak. o sudskom ustrojstvu, čl. VI.,- al. 2, cit. naredbe nije više na snazi, pa pošto je na temelju sadašnjeg P. S. V. potpunoma osnovana nadležnost trgovačkog senata okrožnog sudišta, kod koga je tužba podnešena, i u materijalnom i u teritorijalnom pogledu, prigovor protiv nenadležnosti nema nikakva pravnog temelja.

Mora se opaziti još to, da u prilog gore navedenih razloga govori i autentično tumačenje, sadržano u min. nar. od 1. junija 1897

I. d. z. br. 129 te nar. od 15. lipnja 1897 br. 9615, o imenovanju sudskih prisjednika iz trgovačkog staleža te između osoba vještih brodarstvu za samostalne trgovačke sudove te za trgovačke senate okružnih i zemaljskih sudišta, što se vrše sudbenost u I. i II. molbi u trgovačkim i pomorskim poslovima.

Opaža se i to, da dok se min. naredba od 1. lipnja 1897 l. d. z. br. 128 o imenovanju sudskih prisjednika iz kruga osoba vještih rudarskim poslovima, poziva na posebnu preglednicu, gdje su navedena sva ona sudišta, koja vrše sudbenost u rudnim poslovima, takva naznaka manjka u min. nar. od 1. lipnja 1897 l. d. z. br. 129.

II. Razlozi riješidbe vrhov. sudišta od 29. travnja 1914, br. R VIII 76/14.

Sa pravnog gledišta nije nipošto pogrešno, što je prizivni sud zaključio na temelju čl. I. uvod. zak. P. S. V. u savezu s § 48 zakona o sudskom ustrojstvu, da se imade smatrati dokinutim čl. VI. al. 2 min. nar. od 6. prosinca 1853 l. d. z. br. 261, kojim je protegnuta sudbenost trgovačko pomorskog suda u Trstu u pomorskim poslovima na cijelo Primorje. V prilog mnijenja, da su u mjestima, gdje za dotične sporove ne postoje posebni sudovi, zvani za riješavanje sporova nabrojenih u al. 1—5 P. S. V. trgovački senati o kružnih i zemaljskih sudova, govori ne samo jasna ustanova ovog pasusa zakona, već potvrđuje to i činjenica, što se kod okružnih i zemaljskih sudišta, kad funkiraju kao trgovački senati, uslijed min. naredba od 1. lipnja 1897 l. d. z. 129 te 15. lipnja 1897 br. 22 l. m. n. imenju suci iz naroda, koji su vješti takodjer pomorskim poslovima, a to bi bilo sasna suvišno sa gladišta, s koga polazi utjecatelj.

Prema tome se na temelju § 48 zakona u sudskom ustrojstvu, na koji se utočnik poziva, ne može opravdano zaključivati, da je previšnje rješenje od 14. septembra 1852 publicirano min. nar. od 19. siječnja 1853 l. d. z. br. 10, a prema tome takodjer naredba od 6. prosinca 1853 l. d. z. br. 261, izdana kao dodatak i dopunjak ove prve, ostala u kreposti, tim više što spomenute naredbe u stvari nijesu drugo nego emanacija P. S. V. od 20. studenoga 1852 l. d. z. br. 251, koji nije više na snazi te koji je u § 61 govorio o »sudbenim dvorovima za vršenje pomorskog prava«.

Argumentacije revizijskog utjecatelja, kojim pobija rješenje prizivnog sudišta, te veli, da kad bi se i uzelo, da je okružno sudište

u Rovinju nadležno sa stvarnoga gledišta, ipak ne bi bila utemeljena njegova mjesna nadležnost, mora se predbaciti, da pošto nije ničime osporena pripadnost Malog Lošinja k okružnomu sudu u Rovinju, trebalo je na ovom mjestu ustanoviti jedino njegovu stvarnu nadležnost to jest, da li je ono sa stvarnog gledišta nadležan, da riješava sporove, nabrojene u § 51 točka 5 P. S. V.

Pozivanje na ekonomsku važnost Trsta, kao trgovačke luke, da se opravda što je još tobože na snazi min. nar. od 6. prosinca 1853 br. 261 l. d. z., gubi svaku važnost, ako se uči činjenica, — košto smo već prije naglasili, — da su takodjer kod rovinjskog sudišta imenovani suci lajci iz kruga, osoba, koje su vješte i pomorskim stvarima.

Obzirom na ove razloge te pozivom na motive, kojima je prizivno sudište opravdalo pobijani zaključak, a koji su motivi i sa stvarnog i sa pravnog gledišta ispravni, morao se odbiti revizijski utok.

M. Muha.

B. Kazensko pravo.

a) Kdaj vzame storilec tuje stvari zaradi svojega dobička (§§ 171, 460 k. z.)?

Po orožniški ovadbi sta šivilja D. in dekla S. imeli terjatvi zoper deklo T., prva za napravo dveh bluz in dveh kril 14 K 80 v, druga odškodnino za čevlje. ponošene od T. Ker T. ni plačala, sta upnici o priliki, ko sta prišli terjat T., pa je nista dobili doma, iz odprte omare T. vzeli nekaj stvari: šivilja D. eno bluzo in eno krilo, narejeno od nje, in poleg tega, ker druge bluze in drugega krila ni bilo, še eno spodnje krilo v vrednosti 6 K, en klobuk, vreden 5 K, in eno bluzo, vredno 6 K; dekla S. pa je vzela en pas v vrednosti 1 K. Ko je T. te stvari nazaj zahtevala, je bila šivilja D. pripravljena vrniti stvari, ako ji T. plača dolg, in je tudi res vrnila klobuk, ko ji je T. plačala na račun 5 K. Pozneje se pa T. ni brigala za plačilo, vsled česar je D. prodala stvari.

D. in S. sta bili toženi radi prestopka tatvine. Pri glavni razpravi sta priznali dejanski stan, zagovarjali sta se pa s tem, da sta si hoteli le zavarovati svoji terjatvi. Dekla T. se ni zaslislala, ker se ji poziv ni mogel vročiti. Okrajno sodišče je obtoženki obsodilo radi

prestopka tatvine s kratko utemeljitvijo, da sta si radi svojega dobička, namreč da bi si zavarovali terjatvi, ki nista sodno ugotovljeni, v odsotnosti T. brez njenega privoljenja prisvojili premične stvari, vredne manj kot 20 K, ter jih vzlic pozivu nista hoteli vrniti.

C. kr. vrhovno in kasacijsko sodišče je vsled ničnostne pritožbe v obrambo zakona, vložene od c. kr. generalne prokurateure, s sodbo z dne 29. decembra 1913, št. Kr I 566/13-4, izreklo, da sodba okrajnega sodišča krši zakon, je sodbo razveljavilo in stvar vrnilo okrajnemu sodišču v ponovno razpravo in razsojo.

Razlogi.

Po ugotovitvah okrajnega sodišča ni izključeno, da gre le za nekaznjivo samolastno pomoč ali da sta obdolženki ravnali v opravičljivi zmoti. Sodišče razumeva pravnopomotno pojem ravnanja radi dobička. Storilec vzame stvar radi svojega dobička, kadar si jo hoče neodplatno pridobiti ali jo drugemu dati, kadar postopa v dobičkar-skem namenu. Tega pa ni, kadar kdo z odvzetjem stvari hoče priti do zastave ali do plačila za terjatev, ki mu pristojta zoper lastnika stvari. Pri tem pa ne odločuje, kakor meni prvo sodišče, ali je terjatev sodno ugotovljena ali ne, marveč le, ali res obstoja, oziroma ali storilec verjame njen obstoj. Utemeljitev krivdoreka je zato pomanjkljiva. Če se dožene obstoj opravičenih terjatev na strani obtoženk ali da sta obtoženki ravnali v dobri veri na obstoj terjatev, bo dejanje smatrati za samolastno pomoč ali za dejanje, ki ga po § 2, črka e k. z., ni prištevati za tatvino.

Prvo sodišče pa dozdevne dolžnice T. sploh ni zaslišalo, ni dognalo, ali in kakšni terjatvi sta pristojali obtoženkama, oziroma ali sta bili upravičeni, verjeti na obstoj takih terjatev; tudi se ni dognalo, ali odgovarja vrednost vzetih stvari višini resničnih ali dozdevnih tejatev.

Ničnostni pritožbi v obrambo zakona je bilo zato v zmislu § 292. k. pr. r. ugoditi. ž.

b) Pozvani stopi pod vojaško sodstvo, ko se mu vroči pozivnica k »takojšnji« vojaški vaji.

C. kr. vrhovno in kasacijsko sodišče je vsled ničnostne pritožbe v obrambo zakona, vložene od c. kr. generalne prokurateure, s sodbo c. kr. okrajnega sodišča v T. z dne 18. junija

1913, s katero je bil obtoženec K. krivim spoznan prestopka tatvine po § 460. k. z., in obsojen na primerno zaporno kazen, razveljavilo v polnem obsegu kot nično in to kazensko stvar odkazalo pristojnemu brambovskemu sodišču.

R a z l o g i.

K. je bil dne 15. oktobra 1912 potrjen k c. kr. brambovskemu polku št. 18 in dne 15. novembra i. l. uvrščen v 2. nadomestno stotnijo. S pozivnico z dne 21. novembra 1912, št. 18, je bil pozvan k »takojšnji« vojaški vaji. Ker se mu radi odsotnosti pozivnica ni mogla vročiti, se je v zmislu dopolnila § 33. brambovskih predpisov, III. del (odlok z dne 15. marca 1900 depr. XIX. št. 328 pril. k naredbeniku za c. kr. brambo št. 15 z dne 24. marca 1910), pravilno nabila v domovinski občini. S 15. dnem po nabitju, torej z 31. decembrom 1912, je pozivno povelje smatrati vročenim in s tem dnevom je stopil K. pod brambovsko sodstvo. Tatvino je K. izvršil v noči od 11. na 12. maja 1913. Ker je torej tako ob izvršitvi tatvine, kakor ob obsodbi stal pod vojaškim sodstvom, je označena sodba nična.

Po § 33. k. pr. r. vloženi ničnostni pritožbi v obrambo zakona je bilo zato ugoditi.

—ž.

Književna poročila.

Die bedingte Verurteilung in Kroatien. Von Univ. Prof. Dr. J. Šilović.

Kratka razprava je izšla v XXI. zvezku „Mitteilungen der Internationalen kriminalistischen Vereinigung“ ter tudi v posebnem odtisu. Navaja predvsem 7 kazenskih sodb zagrebškega sodišča iz 15. stoletja, ki pričajo, da je institucijo pogojne obsodbe poznalo in uveljavljalo že staro hrvatsko pravo. Nadalje pripoveduje pisatelj prof. dr. Šilović, da je že l. 1907. sestavil po naročilu zemaljske vlade prednačrt zakona o pogojni obsodbi in ga jej predložil s pripomnjami prof. dr. Fr. pl. Liszta. Prednačrt sta odobrila tako višje dež. sodišče, kakor tudi stol sedmorice v Zagrebu. Potem je priobčen prednačrt, ki obsega osem §-ov.

Kroatien. Gesetzgebung (1906—1909). Referent: Dr. J. Šilović, ord Professor der Rechte, Zagreb.

Pod tem zaglavjem je v „Jahrbuch der internationalen Vereinigung für vergleichende Rechtswissenschaft und Volkswirtschaftslehre zu Berlin“ (IX. zv. 2. in 3. odd.) priobčena glavna vsebina hrvatskih zakonov in sicer iz l. 1906: o konfesionalnih razmerah, o zdravstvu, o zasilnih potih, o ribarstvu, o finančni nagodbi med Ogrsko in Hrvatsko; iz l. 1907.: o zaščiti volilne svobode, o preselitvi in naselitvi v Hrvatski in Slavoniji, o postopanju s kazenskimi mandati pri upravnih oblastvih, o imenih občin in selišč, o pristojnosti krajevnih

sodišč in premembah tiskovnega zakona. Dodal je še pregled pravoslovne literature hrvatske v letih 1906. do 1909. in je med drugim omenjen tudi dr. Volčičev „Zakon o javnim knjigama“ iz zbirke društva „Pravnika“.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. junija 1914.

— (Kronika društva „Pravnika“.) Odbor je sklenil, da se skupščina v proslavo društvene petindvajsetletnice preloži na jesen. Za slavnostno številko „Slov. Pravnika“ se je nabralo in še zagotovilo obilo gradiva, čegar ureditev zahteva več časa. Poleg tega se gospod urednik dvorni svetnik Kavčnik preseli na Dunaj in bo zamogel šele počitnice svoje posvetiti temu delu. — „Pravnikova“ podružnica v Trstu, ki šteje sedaj že nad 70 članov, je imela začetkom preteklega meseca jako dobro obiskan sestanek, na katerem je finančni svetnik in dež. davčni nadzornik g. Hilarij Vodopivec predaval „o osebnih davkih“ z ozirom na davčno novelo. Predavanju, ki je bilo izborno in z veliko pohvalo vsprejeto, je sledila diskusija o predmetu. — Za podružnice v Gorici, v Celovcu, Mariboru, v Celju in Novem mestu je pripravljeno in se ustanove, kadar stopijo v moč naznanila pri deželnih oblastvih po društvenem zakonu.

— (Osebnosti.) Imenovani so: višj. dež. sod. svetnika Ivan Kavčnik v Ljubljani in Karel Martinak v Gradcu za dvorna svetnika pri vrhovnem in kasacijskem dvoru na Dunaju; dež. sodni svetnik in sodni predstojnik Fran Regally v Radovljici ter državni pravdnik dr. Herman Neuberger v Ljubljani za dež. sod. svetnika v Ljubljani; okrajni sodnik Hugo Luschin v Radovljici za okrajnega sodnika in sodnega predstojnika v Radovljici; okrajni sodnik in sodni predstojnik dr. Josip Oswatitsch v Rogatcu za okrajnega sodnika v Mariboru; državnega pravdnika namestnik dr. Otokar pl. Kočevar za državnega pravdnika v Novem mestu; dež. vladni koncipist dr. Leonidas Pitamic za min. koncipista v minist. predsedstvu na Dunaju; finančni svetnik v fin. ministrstvu dr. Fran Eller za min. tajnika v navedenem ministrstvu. — Premeščeni so: okrajni sodnik in sodni predstojnik dr. Viktor Pavliček iz Gornjega grada v Rogatec; okrajna komisarja dr. Leopold Žužek iz Kamnika v Ljubljano in dr. Jos. Mosettig iz Trsta v Sežano, deželnovladni koncipist dr. Josip Hubad iz Ljubljane v Kamnik, namestniški konceptni praktikant Bruno Starè iz Voloske v Trst. — Otvorili so odvetniške pisarne: dr. Florjan Kukovec v Slovenski Bistrici, dr. Matej Senčar v Laškem trgu, dr. Fran Rosina ml. v Kozjem, dr. Egon Starè v Trstu. — Umrli je: dvorni svetnik in predsednik okrožnega sodišča v p. Josip Gerdešič v Novem mestu.

— († Dr. Anton Dermota.) Šele 38 let star je umrl dne 3. pr. m. v Gorici odvetnik dr. Anton Dermota. Bil je jako inteligentem mož resnega značaja in globokega znanja. Porodil se je kmetski sin v Železnikih na Gorenjskem, dovršil gimnazijo v Ljubljani, a pravoslovne študije v Pragi, kjer se

je moral boriti za vsakdanji kruh in kjer si je radi tega tudi nakopal jetiko. V pravno prakso je stopil v Ljubljani in nekaj časa mislil postati sodnik, a začetkom l. 1904. se je odločil za odvetniški poklic in postal koncipijent najprej pri dr. Kušarju in kasneje pri dr. Tavčarju. Koncem l. 1907. je iz zdravstvenih ozirov zapustil Ljubljano in se preselil v Gorico kot koncipijent pri dr. Tumi. Leta 1912. je postal samostojen odvetnik v Gorici. Dr. Dermota se je mnogo učil in mnogo znal. V Pragi je bil Masarykov učenec in hotel je po njegovih načelih delovati politično tudi v domovini. Ker pa razmere niso bile po tem, se je odločil za socialno-demokratsko stranko, kateri je dal na razpolago svojega bogatega duha in tudi svojo osebo. Zalagal je s temeljitimi spisi od l. 1902. dalje socialno revijo „Naše Zapiske“, kmalu postal njen poglaviti urednik. Odkrito, navadno s svojim podpisom, pa vedno dostojno je zastopal svoje nazore in kritikoval razmere. Pisava mu je bila preprosta, zato pa jasna, z umstvenimi razlogi podprta. Vrlega moža, ki je bil vrhu tega skromen in ljubezniv, so spoštovali tudi tisti, ki se sicer niso strinjali z njegovo strujo. Bil je član društva „Pravnika“ in če je v praksi našel kaj zanimivega za „Slov. Pravnika“, mu je hitro dopisal. Prerano umrlemu dr. Dermoti bodi ohranjen časten spomin!

— († Dr. Friderik Pacák.) Dne 24. pr. m. je na svojem posestvu pri Pragi po dolgem trpljenju preminul pravnik in politik nenavadno bistrega duha, vnet publicist in neustrašen boritelj za pravice češkega naroda, bivši odvetnik in minister krajan, do zadnjega deželni in državni poslanec, eksc. dr. Friderik Pacák. Bil je tudi prijatelj našega naroda, kar je v svoji mladosti izpričeval s tem, da je „Slov. Pravniku“ v 80ih letih pošiljal prispevke. — Pokojnik se je porodil dne 14. septembra 1846. v Bělohradu pri Novi Paki, kjer je bil njegov oče justiciar. Po končanih gimnazijskih študijah je šel v Prago, kjer se je z veliko vnemo posvetil pravniški vedi, z izbornim uspehom napravil prvi državni izpit in dobil izdaten štipendij. Toda ni ga dolgo užival, kajti že leta 1868. je bil po govoru, ki ga je imel na shodu dijakov, obsojen zaradi veleizdaje na 5 let težke ječe. Tri leta je bil v ječi v Pragi, dokler ni prišel grof Hohenwart na vladno krmilo in izposloval v februarju l. 1871. občno amnestijo za Češko. V tej dobi je Pacák že izgubil očeta in kmalu na to tudi mater. Kljub temu ni obupal in leta v ječi je marljivo porabil za svojo pravniško, politično in jezikovno izobrazbo. Tudi je v ječi prevedel na češki jezik Machiavellijevo delo „Il Principe“. — Na svobodi se je Pacák kmalu okrepil, dokončal prekinjene študije in dosegel doktorat. Bil je 5 let v uredništvu „Narodnih Listov“, potem se pa posvetil advokaturi ter l. 1883. otvoril pisarno v Kutni gori. V politiki se je pridružil radikalno-napredni mladočeški struji in bil l. 1889. izvoljen v deželni zbor češki za okraj Kutne gore in Časlave, ki ga je potem zastopal neprestano. V državni zbor je bil dr. Pacák izvoljen prvič iz istega okraja l. 1891., ko se je bila ponesrečila Taaffejeva poravnava. Kot član in glavni govornik ter od l. 1901. kot načelnik mladočeškega kluba je dr. Pacák imel veliko vlogo v parlamentu in pri vladah, zlasti pri razpravah o češko-nemški spravi, ki so se tolikrat zopet prenehale. Že začetkom l. 1906. je baron Gautsch ponudil dr. Pacáku ministrstvo namesto dr. Rande zaradi volilne reforme. Toda šele, ko je prevzel vlado baron Beck in se je kabinet deloma parlamentariziral, je bil dr. Pacák imenovan za ministra-krajana dne 2. junija 1906. Pridobil je češki klub za volilno reformo in

bil potem imenovan za tajnega svetnika. V novembru 1907. je radi pritiska čeških agrarcev izstopil obenem z dr. Fořtom iz kabineta, da se je tako napravilo mesto ministroma Prařeku in dr. Fiedlerju. Dr. Pacák je ostal državni poslanec in l. 1908. med drugim objavil novo znamenito publikacijo o jezikovnem vprašanju. Ko se je l. 1909. ustanovila v poslanski zbornici Slovanska zveza proti nemřkim obrambnim zakonom, zahteval je dr. Pacák zakon v obrambo narodnih manjšin v celi drřavi. V februarju 1910. je odklonil povabilo barona Bienerttha, da bi vstopil v njegov kabinet. Čeřki narod je s smrtjo dr. Pacáka izgubil enega svojih najbolj nadarjenih, pa tudi najbolj pořrtvovalnih in po pravici uvařevanih moř. Radi njegove izobraženosti in pravih mořkih lastnosti so ga čislali tudi politični nasprotniki. Večen mu spomin!

— (Zveza slovenskih odvetnikov.) Zveza slovenskih odvetnikov je imela 7. junija dopoldne ob 10. svoj redni občni zbor v posvetovalnici magistrata. Predsednik gosp. dr. Triller je iskreno pozdravil vse navzoče člane, posebno pa zastopnika odvetniške zbornice g. dr. Tekavčiča in predsednika notarske zbornice notarja g. Plantana. Predsednik je omenjal dve vařni akciji, ki sta se izvrřili tekom zadnjega poslovnega leta. 20. oktobra 1912. se je vrřil v Mariboru jako dobro obiskan shod slovenskih odvetnikov, koncipijentov in notarjev, na katerem se je sklenilo sestaviti spomenico o jezikovnih razmerah pri sodiřih na Korořkem, Spodnještajerskem in Kranjskem. To spomenico so 26., oziroma 27. maja izročili kot odposlanci gg. dr. Brejc, dr. Hrařovec, dr. Rosina in dr. Triller justičnemu ministru dr. Hochenburgerju in predsedniku grařkega nadsodiřa. Deputacija je pri konferencah z justičnim ministrom in predsednikom grařkega nadsodiřa dobila vtisk, da pri sedanji politični konstelaciji ni misliti na to, da bi se izpremenile sedanje jezikovne razmere pri naših sodiřih. Sporedno akcijo so napravili tudi slovenski notarji. Posebna deputacija, obstoječa iz notarjev gg. Hudovernika in Plantana je izročila prej omenjenima funkcionarjema spomenico o raznih jezikovnih nedostatkih pri okr. in deželnem sodiřu v Ljubljani. Pri izročitvi obeh spomenic so intervenirali poslanci dr. Ravnihar, Grafenauer in prof. Verstovřek. Źe te dve paralelni intervenciji sta pokazali, da morajo imeti odvetniki in notarji tesnejšo zvezo. Zato pozdravlja kot jako srečno misel, da se naj preosnuje zveza slovenskih odvetnikov v zvezo slovenskih odvetnikov in notarjev. Nato se predsednik spominja sedemdesetletnice člana g. dr. Josipa Serneca, kateremu je zveza čestitala. Spominjal se je tudi umrlih članov dr. Vilfana, dr. Kuřarja, svetnika Vencajza in dr. Dermote. Navzoči so v znak sořalja vstali. Med tem je priřel s Štajerskega g. dr. Juro Hrařovec, ki ga je predsednik prav toplo pozdravil.

Tajnik g. dr. Zupanc je podal nato tajniřko poročilo. Stanje članov, če ne upoštevamo umrlih, je ostalo isto. Na Kranjskem je zanimanje za druřtvo zadovoljivo, dočim izven Kranjskega še vse premalo vpořtevajo veliko vařnost druřtva. Tajnik je omenjal tudi spomenico, ki jo je sestavila zveza in ki so jo končno redigirali gg. dr. Hrařovec, dr. Rozina in dr. Brejc. Zveza je vložila 46 pritořb glede jezikovne prakse pri sodiřih, in sicer 42 s Štajerskega, 4 pa s Kranjskega. Od teh so bile reřene samo štiri in sicer z ugodnim uspehom, dočim na ostale ni dobila zveza nobenega odgovora. Značilno je, da so odgovorile samo upravne oblasti, dočim sodiřa niso dala nobenega od-

govora. Iz Koroške so se vlagala posebne pritožbe. Tajnik želi, da bi se vsak slučaj naznanil zvezi, da bi bilo na ta način postopanje enotno.

Blagajnik gosp. dr. Kokalj poroča o denarnem stanju zveze. Zveza je imela članskih prispevkov 2900 K, obresti 615 K 98 v, torej skupnih dohodkov 3545 K 98 v, izdatkov pa 947 K 68 v. Prebitek znaša 2598 K 30 v, imovina pa 9199 K 72 v. Revizorja gg. dr. Tavčar in dr. Tekavčič sta pregledala vse račune ter našla vse v redu. Poročila posameznih funkcionarjev so se brez debate odobrila in je blagajnik dobil absolutorij.

Pri volitvah je bil per acclamationem izvoljen prejšnji odbor, samo namesto umrlega podpredsednika dr. Kušarja je bil izvoljen g. dr. Vladimir Ravnihar.

Gosp. notar Hudovernik je podal resolucijo, naj se pravila toliko izpreme, da bodo notarji in notarski kandidati redni člani zveze in ne kakor dozdej izvanredni. Resolucija je bila na priporočilo predsednika g. dr. Trillerja soglasno sprejeta. Spremembo pravil bo izvršil odbor ter jo predložil prihodnjemu izvanrednemu občnemu zboru.

Notar g. Hudovernik je nato natančno poročal o zadnji akciji notarjev glede jezikovne prakse pri okr. in dež. sodišču v Ljubljani. O tem predmetu in o jezikovnih razmerah pri naših sodiščih sploh, se je razvila daljša debata, v katero so posegli dr. Triller, Plantan, dr. Hrašovec in dr. Ravnihar.

Gosp. dr. Triller je predlagal, naj se jeseni vrši manifestacijsko zborovanje jugoslovanskih odvetnikov in notarjev. Ker se bo takrat vršilo tudi zborovanje „Pravnika“, se je sklenilo, da se bo na to delovalo, da se bo to zborovanje vršilo istočasno s „Pravnikom“. Glede zastopanja odvetnikov pred vojaškim kazenskim sodiščem se je konstatiralo, da spada ta zadeva v področje odvetniške zbornice.

Ko je še predsednik g. dr. Triller pozdravil hišnega gospodarja, župana g. dr. Tavčarja, je zaključil občni zbor.

— (Odvetniška zbornica kranjska) je imela v ponedeljek 15. t. m. popoldne svoj redni občni zbor, ki ga je otvoril kmalu po 3. uri predsednik g. dr. Majaron, konstatujoč sklepčnost. Pozdravil je došle zbornične člane in s toplimi besedami spominjal se umrlih odvetnikov L. Vencajza in dr. Golfa, zlasti pa dr. Kušarja, ki je bil od l. 1898. dalje član disciplinarnega sveta in tudi podpredsednik Zveze odvetnikov. Zborovalci so to počaščenje poslušali stoje. Zapisnik občnega zbora je vodil odborov zapisnikar g. dr. Suyer, za overovatelja sta bila določena gg. dr. Ravnihar in dr. Vodušek.

Na dnevnem redu je bilo predvsem poročilo o odborovem poslovanju za dobo od 1. junija 1913. do 31. maja 1914., katero se je prečitalo. V preteklem letu je bilo rešiti predsedstvu, oziroma odboru 571 vlog. Število odvetnikov znaša sedaj 48, število kandidatov pa 57. Zastopstev revnih so opravili odvetniki v 87 kazensko-pravnih slučajih in v 72 civilno-pravnih. Poročilo, ki je naštevalo stanovske pritožbe in njih rešitev, nadalje dopisovanje z oblastvi in drugimi odvetniškimi zbornicami ter razne odboroze korake, se je brez ugovora odobrilo.

Nadalje so se odobrili zbornični računi za preteklo leto ter se je v pokritje proračuna za tekoče leto določil zbornični prispevek na 20 K. Zbornični podporni zalogi, ustanovljeni l. 1908., je priraslo 1320 K, tako da njena glavnica sedaj znaša 3030 K.

Pri dopolnilnih volitvah za bodoča tri leta je bil zopet izvoljen za zborničnega predsednika g. dr. Majaron, za podpredsednika g. dr. Papež, v odbor g. dr. Krisper za člana in g. dr. Triller za namestnika. V disciplinarni svet je bil iznova izvoljen za predsednika gosp. dr. Suyer, za člane gg. dr. Krisper, dr. Ravnihar in dr. Papež, za namestnika g. dr. Novak. Zbornični pravdnik ostane še nadalje g. dr. Tekavčič, njegov namestnik pa g. dr. Pirc. Vse volitve so se vršile skoro popolnoma enoglasno.

Rešile so se pritožbe treh odvetnikov proti odredbi odbora, katerim občni zbor po poročilu odbornika dr. Pirca ni ugodil. Na peticijo Društva odvetniških in notarskih uradnikov se je po poročilu podpredsednika dr. Papeža sklenila izjava, da se maksimalni delavni čas in nagrada za nadurno delo ne da enotno določiti, da je pa vsekakor nadurno delo primerno nagraditi. — Pri slučajnostih se je razvila živahna razprava o načinu sestave imenikov za vojaške zagovornike ter o tozadevnem dopisu graške zbornice. Razprave so se udeležili oziroma predloge so stavili gg. drji. Švigelj, Triller, Krisper, Pirc in Tavčar. Ko je predsednik pripomnil, da zadeva pride v kratkem na razgovor v stalni delegaciji vseh odvetniških zbornic, se je sklepanje o predlogih za sedaj odložilo. — Konec zborovanja ob 1/46. uro.

— (Poročilo o občnem zboru Pravniške Jednote v Pragi), ki se je vršil dne 12. marca 1910. Predsedoval je l. načelnikov namestnik, vice-prezident c. kr. viš. dež. sodišča g. Rudolf Vyšin.

Predsednik sporoči opravičbo načelnika, nj. ekscelece gosp. dr. Antona viteza Rande ter se spominja umrlih članov. Najprvo se spominja c. kr. senatnega prezidenta Karola Dreszlerja, ki je bil eden najstarejših članov pravniškega društva, dolgo vrsto let drugi in potem prvi podpredsednik, izkazal se je tudi kot član predsedništva prvega znanstvenega kongresa čeških pravnikov; bil je vzoren sodnik in odkrit Čeh. Dalje se je spominjal bivšega prezidenta odvetniške zbornice dr. Jos. Tragya, ki je bil prav tako eden prvih članov pravniškega društva ter vsled svojega človekoljubja, nepristranosti in drugih lastnosti splošno čislán.

Poleg drugih sta umrla tudi dolgoletna člana dr. Jos. Trakal, c. kr. univerzitetni profesor v Pragi, in dr. Karol pl. Schramek, emer. prezident c. kr. dež. sodišča v Pragi.

Predavanj se je vršilo manj nego v preteklem letu. Navzlic prizadevanjem odbora se ni posrečilo prirediti toliko predavanj, kakor minulo leto, čeprav je bila podana na proforski zbor češke pravniške fakultete posebna vloga in je bilo uvedeno honoriranje predavanj (poleg avtorskega honorarja po 60 K za polo, še nadaljni prispevek po 30 K).

Časopis „Právník“ izkazuje za preteklo leto nepričakovan razvoj in sijajen finančni uspeh, Tudi knjižnica stalno napreduje.

Dalje omenja predsednik, da bosta v l. 1914. dva znamenita jubileja in sicer meseca julija 80letnica rojstva nj. ekscel. gosp. dr. Antona viteza Rande, kateri jubilej se bo skupno s češko akademijo in češko pravniško fakulteto primerno proslavil; dalje bo meseca decembra 50 let, kar je bila ustanovljena Pravniška Jednota in zaeno 50letnica predsedniškega delovanja ekscel. dr. Antona viteza Rande.

Odbornik, docent g. dr. Václav Joachim je podal poslovno poročilo, iz katerega posnamemo sledeče:

Tedenskih zborovanj je bilo v letu 1913. skupaj 11, na katerih so se vršila deloma tudi predavanja.

Bližajoči se jubilej 80letnega rojstva društvenega načelnika ekscel. gosp. dr. Ant. viteza Rande se namerava po dosedanjih dispozicijah oslavit na ta način, da bi se iz prebitkov časopisa „Právník“ in iz volila umrlega magistratnega svetnika dr. Vranega založila ustanova, iz katere bi se podeljevale nagrade za pravna in državnoznanstvena dela.

Društvo je član instituta za mednarodno izmeno socijalnih znanosti v Parizu (Institut international pour la diffusion des expériences sociales) in član prosvetne zveze, („Osvětového Svazu“).

Koncem l. 1913. je imelo pravniško društvo 490 članov, na dan tega obč. zbora pa 488.

Iz računskega poročila, katerega je podal odbornik g. dr. J. V. Bohuslav, povzamemo, da je imelo društvo faktičnih prijemkov 6.102 K 82 h; če se prišteje k temu imetje s konca leta 1912. v znesku 16.491 K 81 h, se izkaže skupno imetje v znesku 22.594 K 66 h. Vseh izdatkov je bilo 6.173 K 30 h, tako da je znašalo imetje koncem 1913. leta 16.421 K 36 h.

Član redakcije, prof. dr. Jos. Lukaš, je glede časopisa „Právníka“ poročal, da je v upravnem oziru imel prebitek, kakršnega do sedaj še ni bil dosegel. Administracija izkazuje čistega donosa 3.425 K 04 h. Ta prebitek je seveda izjemen in se mora pripisovati tej okolnosti, da so se zaostanki plačil energično izterjevali. (Koneem l. 1912. so znašali ti zaostanki 7.342.84 K, koncem l. 1913. pa 4.921.13 K.) V začetku l. 1913. se je tiskal „Právník“ v 1.650 izvodih, med letom se je pa razpošiljal v 1.502 iztisih.

Iz ostalih poročil izvemo še nastopno: Nekdanji član, umrli dr. Salomon Žaluď, odvetnik v Výprtech, je volil društvu celo vrsto knjig in časopisov. Ravnateljstvo je to volilo sprejelo. Te knjige, kakor tudi knjižnici Pavličkova in Vlčkova se dosedaj še niso mogle urediti in katalogizirati, ker ni v društvenih lokalih zanje prostora. Ravnateljstvo vodi v tej stvari pogajanja z dekanatom pravniške fakultete in upa, da se mu posreči doseči, da se bo del društvene knjižnice namestil v seminarni knjižnici.

Število vseh del in časopisov znaša 4.855 kosov; 187 del več nego v l. 1912., ne všteti novih del knjig in novih letnikov časopisov.

Knjige so se v društvenih prostorih marljivo čitale. Na dom je bilo posojenih 529 knjig; izven Prage 27 knjig. Stanje in vodstvo knjižnice je v vsakem oziru zadovoljivo.

V društveni zalogi knjig je bilo koncem leta 1913. v celem 18 raznih del v 5.718 zvezkih v vrednosti 10.548 K 65 h.

Skrutinator dr. Čulík je razglasil izid volitev. Soglasno so bili izvoljeni vsi dosednji člani odbora: Za načelnika nj. ekscel. c. kr. minister izven sl. g. dr. Anton vitez Randa, cesarjev pravi tajni svetnik v Pragi; I. načelnikovim namestnikom gosp. Rudolf Vyšín, viceprez. c. kr. viš. dež. sodišča v Pragi; II. načeln. namest. g. dr. Vojteh Kasanda, odvetnik v Pragi; za I. odbornika g. dr. Jos. V. Bohuslav, svet. c. kr. dež. sod. v Pragi; za II. odbornika docent

g. dr. Vaclav Joachim, magistratni tajnik in tajnik „Zveze čeških mest“ v Pragi; za preglednika računov g. Edvard Schindelka, višji svet c. kr. dež. sodišča v Pragi in g. dr. Konstantin Sobička, odvetnik v Pragi.

— (Podsodnost § 49 št. 6. j. n. velja le za spore med posli in gospodarji samimi, ne pa med njih pravnimi nasledniki. Sklep viš. dež. sod. v Gradcu R I 285/13/I z 31. decembra 1913.)

Deželna sodnija v C. je zavrnila vsled absolutne nepristojnosti tožbo, vloženo po tožnici A za mezdo v znesku 6855 K, ki ji gre kot bivši gospodinjji pri umrlem M., in sicer proti slednjega zakoniti dedinji B. Toženka je namreč prevzela po zapuščinskem dogovoru s sodedinjo N. celo zapuščino, ter ji je bila tudi že prisojena. Dež. sodišče je utemeljevalo svoj sklep s tem, da spadajo spori iz službenih in mezdnih pogodb v zmislu § 49 št. 6 j. n. brez ozira na višino vrednosti predmeta pred krajevno pristojno okrajno sodnijo ter da ne spremeni na tem ničesar okolnost, da je gospodar že umrl, ker je B. tožena le kot pravna naslednica gospodarja.

Višja dež. sodnija v G. je rekurzu tožnice ugodila, izpodbijani sklep razveljavila ter ukazala uvedbo nadaljnega zakonitega postopanja — iz nastopnih razlogov:

V tožbi trdi tožnica, da sta zakoniti dedinji njenega umrlega gospodarja B. in N., da je dalje po dogovoru s sodedinjo prevzela toženka celo zapuščino, v naravi v svojo last ter da ji je bila zapuščina že tudi prisojena.

Po teh naredbah, ki so podlaga za presojo podsodnosti torej ni tožen na plačilo mezde gospodar sam, oziroma dedič, ki istega predstavlja in ki ga je smatrati v zmislu § 547 o. d. z. za eno in isto osebo, temveč pravni naslednik gospodarja, tedaj torej povsem drug pravni subjekt, v čegar last je premoženje gospodarja že prešlo in ki ga ravno vsled tega, ker je bila zapuščina že prisojena, ni več smatrati z ozirom na druge osebe za eno in isto osebo z zastupnikom.

Če je torej v § 49 št. 6 j. n. določena pristojnost okrajnega sodišča za spore iz službenih in mezdnih pogodb med gospodarji in posli ali drugimi osebami, ki so v službenem razmerju in spadajo h gospodarjevi družini in sicer brez ozira na višino spornega predmeta, omejuje pa obenem to pristojnost tudi izrecno le za slučaje, v katerih se vrši spor med gospodarji in posli samimi. Po jasnem besedilu in očitnem zmislu zakona ni govora, da bi veljala določba podsodnosti, kadar je nastopila na eni ali drugi ali na obeh straneh izprememba v subjektu in ne gre za v službenem razmerju nahajajoči se osebi, ampak za pravne naslednike enega ali drugega ali pa obeh delov.

Predmetni mezdni spor ne spada torej pred okrajno sodnijo, nego v zmislu § 40 št. 1 in 50 j. n. z ozirom na višino zneska pred sodni dvor prve stopinje.

Dr. J. R—i.

„Slovenski pravnik“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnika“ brezplačno; za nečlane pa velja za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913 K 700,000.000.—

Vlog „ 43,500.000.—

Rezervnega zaklada „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in obrestuje po

4¹/₂ %

brez ódbitka. Hranilnica je **pupilarno
varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične
domače hranilnike.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravdni zakoni (IV. zvezek „Pravnikove zbirke“) z obširnimi slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, z odvetniškima tarifoma l. 1897. in 1909 ter z dopolnilom za l. 1906—1910 krog 1000 strani, vez. à K 8.—.

Dopolnilo Civilnopravnim zakonom za leta 1906 do 1910 K 1'20.

Odvetniški tarifi od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvat. jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1'80.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stenskega plakata K —80.

Zakoni o javnih knjigah, (V. zv. Pravnikove zbirke), I. in II. del, vez. à K 6'—.

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 3'20.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 3'20.

Tabela o zemljiškoknjižni kolokovnici K —60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K —40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipoteknih terjatev, à K —80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč, à K 2'—.

Predpisi o obrambi poljščine, à K —80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K —20.

Zakoni o nespornem sodstvu (VI. zvezek Pravnikove zbirke), 44 tisk. pol, vez. à 7 K. —

Posebej se iz te knjige dobivajo broširani: Sodni depoziti, K 1'60; Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih not. spisih, K —80; Pristojbine o zapuščinah, K —80; Županstvom izročena opravila sodišč, K —40.

b) knjige hrvatske:

Zakoni o javnim knjigama I. dio (A), vez. à K 3'60.

Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6'—.

Zakon o dozvoljavanju prijekih puteva, sa tumačem, à K —40.

Tabela o zemljišničkoj biljegovini, à K —80.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvatski članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon (I. zv. Prav. zb.), uredil dr. J. Kavčič, vez. K 5'60.

Kazenskopravni red (II. zv. Prav. zb.) dr. J. Kavčič, vez. K 6'—.

Izvršilni red (ovršni postupnik) (III. zvez. Prav. zb.), uredil Iv. Kavčnik, K 7'—.

Državni osnovni zakoni in drugi ustavni in upravni zakoni, uredil Stefan Lapajne; vez. 6 K (VII. zv. Pravnikove zbirke).

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštenu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštne v gotovini ali v poštinih znamkah.